

Nr 169.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss ändring i gällande bestämmelser om mått och vikt; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON. ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anför härefter: I skrivelse den 14 maj 1876, nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående antagandet av det metriska mått- och viktsystemet anmälde riksdagen, att riksdagen icke kunnat bifalla omförmälda pro-
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 134 häft. (Nr 169.) 1

position i dess helhet men däremot för sin del beslutat att antaga vissa bestämmelser att införas i den allmänna stadga om mått och vikt, vilken kunde komma att av Kungl. Maj:t utfärdas. Femte punkten i dessa bestämmelser hade följande lydelse:

»De längdmått, målkärl och viktod, vilka kunna bliva föremål för justering, äro följande:

1:o. *Längdmått*: a) mätkedjor på 10 meter och hela mångfalden av 10 meter; b) mätstockar och mätskalor på 2 och 1 meter samt 5, 2 och 1 decimeter, av vilka de på 2 och 1 meter samt 5 decimeter skola vara indelade i decimeter, med minst en decimeter indelad i centimeter, och de på 2 och 1 decimeter i centimeter, med minst en centimeter i millimeter;

2:o. *Målkärl*: a) av trä för torra varor på 2 och 1 hektoliter, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 liter samt 5 deciliter; b) av metall för våta och flytande varor på 30, 20, 10, 5, 2 och 1 liter, 5, 2 och 1 deciliter samt 5 centiliter; c) av metall för mätning av stenkol och koks på 2 och 1 hektoliter;

3:o. *Viktod*: a) av järn, brons eller mässing på 100, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 kilogram samt 5, 2 och 1 hektogram; b) av silver, nysilver, mässing, brons eller annan tjänlig metall eller metallblandning på 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2 och 1 gram, 5, 2 och 1 decigram, 5, 2 och 1 centigram samt 5 milligram.»

De av riksdagen sålunda antagna bestämmelserna infördes, med visst undantag, i förordningen den 22 november 1878, nr 49, om mått och vikt.

Genom proposition, nr 31, till 1885 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga vissa nya bestämmelser i avseende å mått och vikt, nämligen, bland annat, att målkärl för torra varor på 1½ hektoliter finge justeras, att för mätning av kol, koks, torv, sand, kalk och mineralier finge justeras målkärl på 20, 10 och 5 hektoliter, samt att vedmått finge justeras med 1 meters längd och 1 meters höjd, med 2 meters längd och 1 meters höjd, och med 2.5 meters längd och 1.6 meters höjd.

I skrivelse den 24 april 1885, nr 28, anmälde riksdagen, att riksdagen antagit de av Kungl. Maj:t föreslagna nya bestämmelser i avseende å mått och vikt, vilka därefter intogos i förordningen den 9 oktober 1885 om mått och vikt. Till denna förordning överflyttades ock från 1878 års förordning omförmälda av 1876 års riksdag antagna bestämmelser, som icke berördes av 1885 års ändringar.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift hava Krooks petroleum & oljeaktiebolag, Svensk-Engelska Mineralolje-Aktiebolaget samt Droskägarnes inköpsförening u. p. a. gjort framställning, att det måtte medgivas vederbörande myndigheter rätt att justera målkärl för våta varor av 25 liters

rymd. Såsom skäl härför hava sökandena anfört, att de explosionsfria kärl, vari mindre bensinkvantiteter distribuerades, förvarades och transporterades, för närvarande så gott som uteslutande utfördes med 25 liters rymd och att det i landet torde finnas minst 70,000 stycken sådana »25-liters kannor», varför det visat sig alltmer av behovet påkallat, att ett mot denna kvantitet svarande krönt målkärl erhöles.

I avgivet utlåtande har mynt- och justeringsverket hemställt, att den föreliggande ansökningen måtte vinna bifall.

Hos Kungl. Maj:t har vidare aktiebolaget Midas anhållit, att av bolaget tillverkade bensinmätare av 25 liters rymd måtte, oberoende av gällande bestämmelser, få krönas. Såsom skäl för denna ansökan har bolaget anfört, att detta mått i stor utsträckning användes av bensinfirmorna och således skulle för den allmänna handeln vara av vikt.

Det må här erinras, att Kungl. Maj:t genom resolution den 10 mars 1922 medgivit, att en mätapparat, benämnd Midas, av viss konstruktion finge justeras såsom lagligt mätningsredskap för våta varor, dock under villkor, bland annat, att mätapparaten skulle vara inrättad för mätning av en liter eller de mångfaldier eller underavdelningar därav, som vore bestämda för vanliga målkärl.

Uti ett över bolagets förevarande framställning avgivet utlåtande har mynt- och justeringsverket för sin del instämt i den av sökanden uttalade meningen om behovet av ett lagstadgat målkärl om 25 liters rymd, och hade verket sig även nogsamt bekant, att för närvarande stora mängder bensin utminuterades i bleckflaskor rymmande 25 liter. Ämbetsverket har sålunda hemställt, att aktiebolaget Midas' föreliggande framställning måtte vinna bifall.

Vad i nämnda ärenden förekommit torde ådagalägga önskvärdheten därav, att målkärl för våta varor om 25 liters rymd må få justeras. *Departements-
chefen.*

Det vill emellertid förefalla, som om den uppkomna frågan borde föranleda en något längre gående åtgärd än ett blott medgivande i det avseende, jag nu berört. Det har vid flerfaldiga tillfällen visat sig, att den praktiska utvecklingen på jämförelsevis kort tid lett till användning i stor utsträckning av mätnings- och vägningsredskap för myckenheter, som ej angivas i förordningen om mått och vikt. Det är fara värt, att, om justering av sådana redskap ej medgives, justeringsinstitutet skall komma att mista sin betydelse till men för den trygghet i den allmänna handeln, som institutet är avsett att skapa. Att för varje gång ett sådant behov av justering kan inställa sig och justering utan fara för

åsidosättande av grundprinciperna i förordningen om mått och vikt skulle kunna tillåtas, inhämta riksdagens medgivande synes innebära en onödig och kostsam omgång, vilken kan undvikas, om bestämmanderätten i stället lägges i Kungl. Maj:ts hand.

I § 33 av förordningen om mått och vikt finnas bestämmelser om storleken av de högsta fel, med vilka mått och vikter, som undergått behörig justering, må vara behäftade, utan att hinder finnes att bruka dem. Ett bestämmande i erforderliga fall av dylika mått för avvikelser beträffande mättnings- och vägningsredskap, som komma att justeras för andra storheter än de nu tillåtna, torde få anses vara en given följd av det bemyndigande, som nyss nämnts.

Jag vill erinra därom, att ett liknande ämne förevar vid 1922 års riksdag, då Kungl. Maj:t genom proposition, nr 175, vilken proposition av riksdagen bifallits, föreslog riksdagen förklara, att det måtte ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, vilka slag av vågar må kunna justeras såsom lagliga vägningsredskap.

Under åberopande av vad jag nu anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen förklara, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de storheter, för vilka längdmått, målkärl och vikter må kunna justeras såsom lagliga redskap för mätning och vägning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gunnar Grip.